

Geachte heer van Dam,

Naar aanleiding van de recente publicatie van uw Regeling fosfaatreductieplan is binnen de Vereniging Lakenvelder Runderen (VLR) een heftige verontwaardiging ontstaan over de consequenties die deze regeling en de Regeling fosfaatrechten hebben. Deze regelgeving, bedoeld om de ongebreidelde groei in de melkveehouderij, na het afschaffen van het melkquotum terug te draaien en verder te beheersen, dreigt een catastrofale uitwerking te krijgen op het voortbestaan van de lakenvelder. In het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer 29 maart jl. heeft u naar aanleiding van veel vragen van kamerleden over de bedreigingen van de zeldzame koeienrassen te kennen gegeven binnen 1 of 2 weken met een brief te komen. U heeft aangegeven daar even goed over na te willen denken omdat het juridisch nogal complex schijnt te zijn, het fosfaatbeleid niet mag frustreren en uitvoerbaar moet zijn. Ik wil u hier graag bij helpen, mede omdat ik de indruk heb dat het beeld dat u heeft van onze vereniging niet helemaal adequaat is. Om u op weg te helpen geef ik u hieronder een schets van de lakenvelderkoeien in Nederland en de problemen die de toekomst van de lakenvelder bedreigen. Ik zou het ook bijzonder op prijs stellen om een mondelinge toelichting te geven.

Schets lakenvelders

De lakenvelder is het oudste Hollands koeienras, te beschouwen als levend cultureel erfgoed. Lakenvelders worden vaak ingezet bij landschapsbeheer en sieren het landschap en parken met hun bijzonder fraaie verschijning. Dat gebeurt al sinds de middeleeuwen toen de landelijke adel haar landgoederen opfleurde met Lakenvelders. Het ras is commercieel gezien niet bijster interessant. Het is een relatief kleine koe met een niet zo grote melkproductie en een trage groei. Wat dit ras wel heel bijzonder maakt, behalve het laken zelf, is de vleeskwaliiteit die onvergelijkbaar is met de gebruikelijke vleesrassen in Nederland. Maar ook de melk heeft andere eigenschappen dan gewone koemelk. De lakenvelder is meer te vergelijken met de exquise Japanse Wagyu en de Schotse Black Angus. Het overgrote deel van de lakenvelders wordt kleinschalig gehouden voor kalverproductie ten behoeve van de fokkerij en vleesproductie. Maar er zijn ook een paar houders die lakenvelders uit ideologisch oogpunt of uit liefhebberij commercieel als dubbeldoelkoe houden. 'Commercieel' gebruik van lakenvelders is ook bitter noodzakelijk voor het behoud van het ras. Eind jaren zeventig waren er nog maar zo'n 300 lakenvelders over in Nederland. Enkele enthousiastelingen, veelal kleinschalige hobbyboeren, hebben de jaren daarna dit bijzondere Nederlandse koeienras behoed voor de totale ondergang. Momenteel zijn er weer zo'n 2500 lakenvelderrunderen. De genetische basis is echter nog erg kwetsbaar. Verbreding blijft een bittere noodzaak.

EU-erkend stamboek

De 'Vereniging Lakenvelder Runderen' is een officieel EU-erkend stamboek. Deze erkenning houdt in dat er elk jaar standaard gecontroleerd wordt op de regelgeving, er elke vijf jaar opnieuw erkenning aangevraagd dient te worden en er steekproefsgewijs controle plaatsvindt op naleving van de regels. Meer informatie: <http://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren/huisdieren-houden-en-fokken/erkenning-fokkerijorganisaties>. De vereniging heeft op dit moment 320 leden. Hiervan zijn hooguit een twintigtal commerciële boeren, waarvan maar 5 ook koeien melken. De Vereniging Lakenvelder Runderen heeft een ledenbestand waar regelmatig mensen afhaken en bij komen. Dit heeft vooral te maken met leeftijd van de houders. Dat gebeurt elk jaar ongeveer dertig keer, een gezonde aanwas van nieuwe enthousiaste leden.

Bedreigingen door fosfaatregelgeving

Waarom uw regelgeving catastrofaal uitpakt voor het lakenvelderras zal ik u puntsgewijs uitleggen.

kalveren en jongvee vallen onder de fosfaatrechten

De belangrijkste bedreiging voor lakenvelders is uw bewuste keuze om bij de Regeling fosfaatrechten aan te sluiten bij de diercategoriesystematiek uit de Meststoffenwet. Alle kalveren en jongvee tot de geboorte van het eerste kalf tellen mee voor de fosfaatrechten. Dit betreft niet alleen de kalveren die aangehouden worden ter vervanging of uitbreiding van melkvee, maar ook alle kalveren die in de vleeskoeiensector (zoogkoeien) worden geboren. Veruit de meerderheid van de lakenvelders worden als zoogkoe gehouden, waar kalveren bij de moeder blijven.

Tegen deze benadering van u, waarbij hele sectoren inclusief de zeldzame koeienrassen meegetrokken worden in het debacle dat de melkveesector over zich heeft afgeroepen, is reeds veelvuldig geprotesteerd. De houders van zeldzame koeienrassen had u nog niet gehoord omdat het idee bestond dat het alleen het probleem van de melkveesector is. Argumenten voor deze benadering die u heeft aangevoerd, zijn procedureel juridisch en een inhoudelijk van aard. Juridisch: Het is lastig onderscheid te maken tussen de verschillende houderijcategorieën. Inhoudelijk: Melkveehouders zouden hun jongvee door een vleesveehouder kunnen laten opfokken. Dezelfde argumenten gebruikt u ook nog een keer bij het fosfaatreductieplan.

Het is een gotspe om te denken dat lakenvelderhouders dit zouden gaan doen en hiervoor een rekening gepresenteerd krijgen. Ik beschouw dit ook als een blunder, als een pertinente fout. Bovendien is het juridische argument bijzonder zwak. Het I&R-systeem is heel simpel aan te passen door aan het UBN het bedrijfstype zoogkoeien toe te voegen. Er moet alleen wel een wil zijn om dit te willen. Overigens is voor lakenvelders (alsmede alle andere zeldzame huisdierrassen) geen enkel probleem om het onderscheid te maken daar alle lakenvelders van het stamboek nu al herkenbaar (met een vlag) vastliggen in het I&R-systeem. De Stichting Zeldzame Huisdierrassen beheert deze vlag in het I&R-systeem.

De maatregelen zoals ze nu gelden, veroorzaken door de benodigde fosfaatrechten vanaf 1 januari 2018 en de boeteregeling in de Regeling fosfaatreductieplan hoge kosten waardoor bestaande houders afhaken en nieuwe houders niet zullen starten. Dit komt omdat dieren die intensief gehouden worden schaalvoordeel hebben. Lakenvelders passen niet in een intensief systeem en zullen daardoor niet meer gehouden kunnen worden op bedrijven die met de fokkerij aan de slag willen. Voor serieuze selectie op bedrijfsniveau is immers een bepaalde omvang noodzakelijk. De eerste lakenvelders worden al geslachteerd op met name de melkveebedrijven die lakenvelders als liefhebberij in enige omvang ernaast doen.

Voor 2017 zal de lakenvelderpopulatie met dit fosfaatreductieplan dus flink krimpen in plaats van voorzichtig groeien wat nodig is om de genetische basis blijvend te vergroten.

Een kudde lakenvelders gaan houden met een zekere omvang is vanwege de benodigde fosfaatrechten niet langer mogelijk.

Deze regelgeving leidt tot verplichte aanloop kosten door het moeten verkrijgen van fosfaatrechten op 1 januari 2018. Juist de bedrijven die hun financiële basis willen halen uit verdieping, zo valt te denken aan verzuivering, hebben al te maken met opstart kosten. Als hierbij fosfaatrechten komen, zal deze stap niet meer gemaakt worden.

Lakenvelders voor vleesproductie commercieel houden zijn eveneens fosfaatrechten nodig voor het jongvee, momenteel ingeschat op 650 kalveren en 300 pinken. Dit zijn ca. 400 fosfaatrechten. Had je op de referentiedatum 1 juli 2015 nog geen jongvee dan zal je ze bij moeten kopen. Dit verstoort het natuurlijk evenwicht in de Lakenvelder fokkerij.

Alleen als een houder 2 koeien houdt met maximaal 3 stuks jongvee, worden extra kosten voorkomen. Voor het in stand houden van het ras is dit een te smalle basis.

Omissies in de Regeling fosfaatreductieplan

Bijzonder ondoordacht is de maatregel van om houders te straffen met een boete op aanvoer van 3 of meer runderen vanaf 15 december 2016 zonder rekening te houden met afvoer en natuurlijke aanwas. U moet weten dat bij de lakenvelders kalveren met name in het voorjaar komen. Dit

betekent dat naast de aanvoer alle aanwas met jongvee belast wordt met deze boete. Het kan hier om duizenden euro's gaan en als de boer geen afstand wil doen van al zijn kalveren dan zal hij ook in de perioden daarna steeds een boete opgelegd krijgen. Zijn collega die evenveel koeien en kalveren heeft, maar het geluk heeft gehad dat hij geen jongvee heeft aangevoerd, hoeft geen boete te betalen op zijn natuurlijke aanwas van jongvee. Dit kan niet waar zijn.

Een ander punt is dat voor de peildatum van 15 december 2016 ook niet is nagedacht over het uitgeschaard zijn van bijvoorbeeld jongvee. Dit is voor 2 juli 2015 wel gebeurd. De financiële consequenties kunnen enorm zijn.

Onrechtvaardig en onbegrijpelijk is ook dat krimpemde bedrijven met lakenvelders (lees ook zoogkoeienhouders) geen bonus krijgen terwijl ze wel met de malus te maken hebben.

Conclusie en voorstel

Wij, de Vereniging Lakenvelder Runderen, vinden ten algemene dat het betrekken van andere sectoren zoals de zoogdierhouderij, de vetweiderij en de zeldzame runderrassen een grote denkfout van de overheid is. Deze sectoren gaan geen jongvee van melkveehouders opfokken. We realiseren ons dat voorstellen over het fosfaatrechtenstelsel al ver in de procedure gevorderd zijn, maar onze opvatting is, beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald. Wordt deze weeffout opgelost dan zijn alle problemen voor de niet-melkveehouderijsector opgelost.

Mocht u dit niet overwegen dan vraag ik u een uitzonderingspositie te creëren voor het lakenvelderras. Dit betreft zowel lakenvelders die melk produceren als die voor de vleesproductie gebruikt worden. Het onderscheid kunt u heel simpel maken door gebruik te maken van de registratie van de zeldzame huisdierrassen in I&R.

Ik ga ervan uit dat u in uw weging betreft het belang van het behoud van dit unieke genetische materiaal. De Nederlandse overheid heeft zich gecommitteerd aan twee FAO-richtlijnen op dit vlak. Eén uit 1992 en één uit 2007. Hierin zegt de Nederlandse overheid het behoud van agrobiodiversiteit te garanderen. U draagt hier verantwoordelijkheid voor. Uw beleid rondom fosfaatrechten werkt averechts uit.

Zoals aangegeven zouden wij een mondelinge toelichting willen geven. Wij vertegenwoordigen in deze het Lakenvelderrund, maar kunnen ons goed voorstellen dat dezelfde problematiek en oplossingsrichtingen kunnen gelden voor andere zeldzame runderrassen.

Voorzitter Vereniging Lakenvelder Runderen

A.C. Apeldoorn
Varsseveldseweg 11
7095 BG De Heurne
06-2257 4934